

Lisa MEMO „Paberivaba ametlik suhtlus“ juurde

Postiteenuse kulu ja dokumendivahetuse maht ministeriumide lõikes	1
Arvutused	2
Suure dokumendivahetuse mahu ja paberi osakaalu peamised põhjused.....	2
Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu „Teenuste korraldamise ja teabehalduse alused“	3

Postiteenuse kulu ja dokumendivahetuse maht ministeriumide lõikes

Ministerium sh haldusala	Postiteenuse kulu € 2014 a ¹	Postiteenuse kulu € 2020 a -30%	Väljasaadetud paber- dokumentide arv (Arvutused)	Paber- dokumendi- vahetuse arv ²	Sissetulevate paber- dokumentide arv (Arvutused)
HTM	46 662	32 663	22 434	5 304	-17 130
JuM	516 219	361 353	248 182	454 948	206 766
KaM	131 595	92 117	63 267	91 580	28 313
KeM	47 036	32 925	22 613	3 324	-19 289
KuM	28 380	19 866	13 644	296	-13 348
MeM	97 332	68 133	46 794	45 004	-1 790
MKM	36 627	25 639	17 609	22 059	4 450
RaM	362 828	253 979	174 436	250 512	76 076
SiM	358 165	250 715	172 194	6 889 724	6 717 530
SoM	759 801	531 861	365 289	1 000 724	635 435
VäM	171 506	120 054	82 455	32 680	-49 775
Kokku	2 556 150	1 790 715	1 228 918	11 382 660	10 153 742

Tabelis on näha, et:

- kõige suurem (üle 100 tuhande euro aastas) postiteenuse kulu on Sotsiaal-, Justiits-, Rahandus-, Sise-, Välis-, ja Kaitseministeriumil.
- Haridus- ja Teadus-, Keskkonna-, Kultuuri-, Põllumajandus- ja Välisministerium ei esitanud küsitluse raames andmeid kogu paberdokumendivahetuse kohta (sissetulevate paberdokumentide arv on negatiivne).
- Kõiges suurema paberdokumendivahetusega infosüsteemid **Sotsiaalministeriumi** valitsemisalas:
 - Riiklik pensionikindlustuse register;
 - Arstliku ekspertiisi andmekogu;
 - Sotsiaalkindlustusameti dokumendihaldussüsteem.
- Kõiges suurema paberdokumendivahetusega infosüsteemid **Justiitsministeriumi** valitsemisalas:
 - Kohtute infosüsteem;

¹ Riigi Tugiteenuste keskuse andmed

² Küsitluse aruanne: [Elektronilise dokumendivahetuse osakaal](#), [Kokkuvõte ja järeldused](#)

- Riiklik kinnipeetavate, arestialuste ja vahistatute register;
- Viru Vangla dokumendihaldussüsteem Delta.
- Kõiges suurema paberdokumendivahetusega infosüsteemid **Rahandusministeeriumi** valitsemisalas:
 - Maksu- ja Tooliameti dokumendihaldussüsteem Open Text;
 - Statistikaameti e-teenused;
- Kõiges suurema paberdokumendivahetusega infosüsteemid **Siseministeeriumi** valitsemisalas:
 - Piirikontrolli andmekogu;
 - Isikut tõendavate dokumentide andmekogu;
 - Politsei- ja Piirivalveamet dokumendihaldussüsteem Delta;
 - Infosüsteem POLIS;
 - Rahvastikuregister.

Arvutused

Kulukalkulaatori järgi on postiteenuse maksumus 100 dokumendi kohta 208 eurot, dokumendi väljasaatmise kulu (sh paber ja printimine) 31 eurot ja paberdokumentide vastuvõtmise kulu 40 eurot.

Väljasaadetud paberdokumentide arv **1,2 miljonit** arvutus:

- Postiteenuse kulu / kulukalkulaator (postiteenuse maksumus) ehk $2\,556\,149$ eurot / $2,08$ eurot = $1\,228\,198$

Väljasaadetud paberdokumentide maksumus **3 miljonit eurot** arvutus:

- Arvestuslik paberdokumentide arv x kulukalkulaator (postiteenuse maksumus + väljasaatmise kulu) ehk $1\,228\,198 \times 2,39$ eurot = $2\,937\,113$ eurot

Sissetulevate paberdokumentide arv **10 miljonit** arvutus:

- Paberdokumendivahetuse arv – Väljasaadetud paberdokumentide arv ehk $11\,382\,660 - 1\,228\,918 = 10\,153\,742$

Paberdokumentide vastuvõtmise maksumus **4 miljonit eurot** arvutus:

- arvestuslik sissetulevate paberdokumentide arv x kulukalkulaator (paberdokumentide vastuvõtmise kulu) ehk $10\,153\,742 \times 0,4$ eurot = $4\,061\,497$ eurot

Isikute kulu, kes ministeeriumidele (sh haldusala) paberdokumente esitavad **24 miljonit eurot** arvutus:

- arvestuslik sissetulevate paberdokumentide arv x kulukalkulaator (postiteenuse maksumus + väljasaatmise kulu) ehk $10\,153\,742 \times 2,39$ eurot = $24\,267\,443$ eurot

Suure dokumendivahetuse mahu ja paberi osakaalu peamised põhjused

- **Ametnike ja töötajate harjumused ja soovimatus midagi muuta**

Teenuste osutamises ja arendamises osaleb mitmeid osapooli, kuid täpsemad vastutusalad nii asutuse sees kui asutuste vahel on määramata ja kirjeldamata. On tavaline, et ühe elusündmuse puhul (nt lapse sünd) peab kasutaja suhtlema erinevate kanalite kaudu erinevate ametkondadega. Kogu tegevus on ametnike jaoks harjumuspärane ning kas ei osata või ei taheta mõelda kasutajakeskselt teades, et erinevate ametkondade vaheliste kokkulepete sõlmimine on väga ajamahukas ja pikaajaline protsess, mis sageli, erinevate prioriteetide tõttu, ei jõuagi soovitud kokkuleppeni.

- **Ametnike ja töötajate vähesed teadmised riigi infosüsteemi võimalustest**

Isikutelt oodatakse taotlusi erinevate soodustuste ja hüvede saamiseks ehkki kogu vajaminev info on tegelikult juba infosüsteemides olemas. Infosüsteemidesse kogutud andmeid peavad isikud omakorda kontrollima ja kinnitama, mida võib põhjustada näiteks andmete lokaalne kogumine (ei kasutata X-teed), teiselt poolt on analüüsivõime kas ja milliseid andmeid üldse teenuse osutamiseks vajatakse ning kas tegu ei ole andmetega, mis inimese eluajal (üldjuhul) ei muutu (nt sünnikoht, sugu vms).

- **Aegunud nõuded õigusaktides**

Tavapärane on praktika, kus määrusega kinnitatakse dokumentidele vorme, mis raskendavad elektrooniliste kanalite poolt pakutavate infotehnoloogiliste võimaluste rakendamise või nõutakse kasutajatelt paberdokumente. 2013. augustis tegi MKM ITAO otsingu Riigi Teatajas ning leidis 71 seadust, millega nõuti 172 dokumendi saatmist **ainult** paberil.

Täna puudub üldsäte õigusaktide elektrooniliseks andmiseks, see on lubatud ainult juhul, kui see on sätestatud eraldi seaduses/määruses. Haldusakti võib elektrooniliselt anda vaid siis, kui isik on nõus ja haldusakt ei kuulu avaldamisele. Haldusaktide kättetoimetamine ei arvesta riigi üldist suunda elektroonilisele suhtlusele. Paberpõhised on ka teised menetlusseadused, näiteks väärteomenetluse seadustik.

Ühe teenuse osutamisel erineval kandjal ja kanalite kaudu dokumentide vastuvõtmise, menetlemise ja edastamise tulemusel on tekkinud asutustesse nn hübriidtoimikud, mille säilitamine eeldab suurel hulgal lisatööd dokumentide skännimise või printimise näol.

[Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu „Teenuste korraldamise ja teabehalduse alused“](#)

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium töötas välja Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu „Teenuste korraldamise ja teabehalduse alused“ (TKTA), mis toetab valitsuskabineti 30.06.2015. a kabinetinõupidamise avalikke teenuseid käsitlevate otsuste elluviimist ja tagab nende pikaajalise positiivse mõju. Samuti on eelnõu suunatud asutuste töö efektiivsuse tõstmisele, sealhulgas paberi vähendamisele. Senine paberipõhine määrus „Asjaajamiskorra ühtsed alused“ tunnistatakse kehtetuks.

TKTA eelnõus on reguleeritud järgmised põhimõtted:

- teabe analüüsi sidumine teenuste ja tööprotsesside analüüsiga (paberi vähendamise eeldus, kuna asutusel tekib ülevaade teabe allikatest, vormingutest ja dubleerimisest);

- paberdokumentide vähendamine elektrooniliste dokumentide kasuks;
- dokumentide vahetamise vähendamine andmete vahetamise kasuks;
- isikutelt andmete korduva küsimise keeld (vähendab näiteks tõendite vahetamist);
- proaktiivsete ja sündmusteenuste väljatöötamine riigi andmekogude andmete põhjal (vähendab näiteks taotluste küsimist, aga ka otsuste ja kooskõlastuste väljastamist).

Paberi vähendamist toetavad eelnõus järgmised sätted:

- asutused loovad ja vahetavad omavahel dokumente ainult elektrooniliselt;
- kui dokument on kodanikule või ettevõtjale vaja saata paberil, võib asutus saata välja elektroonilise dokumendi koopia (vähendab ruumi vajadust paberarhiividele);
- kodanikult või ettevõtjalt saadud paberdokumendid võib asutus pärast skaneerimist saatjale tagastada või hävitada (vähendab ruumi vajadust paberarhiividele);
- asutused arvestavad kodaniku või ettevõtja soovi riigiga elektrooniliselt suhelda, kui ta on selleks aktiveerinud oma @eesti.ee aadressi Eesti teabevärvavas eesti.ee (vähendab paberdokumentide saatmist, kuna isikult küsitakse elektrooniliseks suhtlemiseks nõusolekut ainult üks kord).